

покоління. Підтвердженням ефективності використання даного підходу в МИ створення індивідуальним добором з гібридних популяцій оброблєї нїтрозетисечовиною у концентрації 0,005% сортів внесених до Держреєс України в 2007-2013 рр. - Юкатан, Авгїй, Псьол, Хадар та Триполь. наочної демонстрації впливу на гібридне насіння проведено серію дослідїї використанням низки хїмічних супермутагенів на гібридному насінні Рї сор різних різновидностей схрещених за повною діалельною і неповз топкросною схемами. Встановлено збільшення мінливості у формотворчї процесї, особливо у комбінаціях схрещування з контрастними різновиднісі ознаками. Методичним аспектам даних досліджень буде присвячено низ окремих публікацій.

Таким чином, з метою розширення генетичної основи створюваних со{ ячменю ярого в умовах центральної частини Лісостепу України визначене впроваджено у селекційний процес наступні підходи: 1. Всебічне вивче* генофонду і залучення в селекційний процес джерел селекційно цінних різного екологічного походження із взаємодоповнюючими ознаками властивостями, залежно від напрямку селекційної роботи з огляду на кінце^ мету використання - пивоварний, кормовий та харчовий. 2. Залучення селекційний процес різновиднісного різноманїття ячменю. 3. Використання] створенні вихідного матеріалу форм з різним типом розвитку. 4. Індукої мутагенез і використання отриманого матеріалу як для прямого добору, для гібридизації. 5. Комбінування вище наведених підходів.

Впровадження названих методів створення вихідного матеріалу спр* розширенню генетичної основи нових сортів ячменю ярого, що в свою черг запорукою підвищення та стабілізації виробництва зерна в Україні.

Література

1. Продай І. Ячмінь: розвиток ринку в Україні у 2015/2016 МР /1. Прода Аграрний тиждень Україна. - С. 37-38.
2. Barley: ргодисїоп, їтргоуетепї, аші шез / егїїесї Бу 8.Е. Шгїсї. - Віаскшеїї. - 637 р.
3. Васильківський С.П. Теоретичні та методичні аспекти селекції озї пшениці / С.П. Васильківський // Виступ на Міжнародній науково-пра* конференції молодих вчених 24 квітня 2015 р., с. Центральне - Центре 2015.-4 с.
4. Біуегзїгу їп Barley (Ногїеum уїї^аге) І [К. уоп Воїшпег, Т. уап Ніпї Кпїртгег, К. §аю]. - Атзїепїат: Еїзеуїег, 2003. - 280 р.
5. Культурная флора СССР. Лчмень / [М. В. Лукьянова, А. Трофимовская, Г. Н. Гудкова и др.]. - Л.: Агропромиздат, 1990. - Т 2 Ч 421 с.
6. Уаїкошї І. Оїобай їпуепїогу от" Barley ^епеїїс гезоїгсез / ^ . Уаїкої Копорка // Просесїїпзк 9^{нї} Іпїепїаїопай Barley §епеїс зутрозїшп, Вгпо, Сї керїБїїс, 20-26 .їпеп 2004. - Вгпо, 2004. - РагС 1. (Огаї рге§етайїош) - Р. 31-3ї
7. ІсїепїТїсагїоп от* гезїзїапсе еепе» асаїшї ро^сїегу гпїкїеш їп їоїг ассеззїЗ

{ Цогїеum уш^шш ььр. зрїтїпепї і \І. керкоуа, л. і^геї5еш, **. ьїхаї еї аї.] // ЕцрПуїїса. -2006. -V. - 151, № 1. -Р. 23-30.

. А58Є8П1ЄПї от" рьепогурїс сїїуег8їгу атоп§ Іогсїапїап Barley 1ап<їгасе8 \їїї§аге Ь.) / [А. А1-№8па5п, Н. Мі§о!адї, М. А. Зпаїгшїуї еї аї.] // ову. - 2007. - V. 6, № 2. - 232-238.

9. А1-§а§пїг М. (ї. Моргпо1о§їса1 сїїуегзїгу їп Ногїеum зронїанеum С. Косї от* І\,гїБегп Іогсїап (Дї1оїп Area) / М. О. А1-8а§пїг, Н. І. Ма1кауї, А. Е1-Оя1аБ // І Мїааїе-Еа§ї І 8сї. К.Є5. - 2009. - V. 4, № 1. - Р. 24-27.

10. Рьепогурїс (їїуег8їгу їп ЛУПСї Barley (Ногїеum уїї§аге Ь. 88р. зронїанеum \С. Косї) Тпепї.) ассе58Іоп8 соїїесїесї їп Іогдап / [V. 8пакпа1теп, N. Надсад, М. дїгаБаБаБ еї аї.] // Сепеїїс гекоїггсев апд стор еуоїпї'оп. — 2010. - V. 57, № 1. — Р. 131-146.

С.Ф. ТРЕТЬЯКОВ ЯК ОРГАНІЗАТОР ВЕДЕННЯ ПОЛЬОВОГО КОРМОВИРОБНИЦТВА

Опара Н. М.

Полтавська державна аграрна академія

Сергїй Федорович почав працювати помічником директора Полтавського дослідного поля з 1 (13) січня 1900 року.

У 1910 році він був обраний та затверджений директором Полтавської сільськогосподарської дослідної станції.

Багато сил і часу С.Ф. Третьяков віддав вивченню різних питань кормо виробництва. Саме він, наступним після свого вчителя, професора (П.В. Будріна, сприяв виділенню цієї дисципліни в самостійну галузь сільського господарства.

Питання кормовиробництва тривалий час було головним у роботі як дослідного поля, так і згодом станції, для чого були вагомї підстави.

Збільшення чисельності населення в Полтавській губернії зумовило поступове збільшення розорюваності земель, а отже, і зменшення кормової площї. Стає менше цїлинних і перелогових земель, зменшувалася кількїсть лук, вигонів, а разом з тим скорочувалося і поголів'я худоби. Збільшення розорюваності ставало неможливим, а беззмїнна культура хлїбів, виснажуючи ґрунт, дуже знижувала врожай.

У цїй ситуації постало питання, як і яким чином можна зберегти родючїсть Фунту на певному рівні, а по можливостї підвищити її й одержати з тїєї ж площї бїльшу урожайнїсть. Першими дослідями, проведеними на Полтавському Дослідному полі, було доведено, що вирїшити це питання можна наступним чином: по-перше, шляхом раціонального обробїтку ґрунту; по-друге, шляхом удобрення і на першїй раз гноєм, що підвищувало урожай хлїбів на 22-34% [1].

У 1888 році були закладенї порівняльнї дослідї з різними травами як злаковими, так і бобовими для вирїшення питання про придатнїсть їх для даних умов клімату і ґрунту.

У цей же рік президент сільськогосподарського товариства Д.К. Квітка звернувся з клопотанням до Міністерства державних маєтностей

профінансувати низку дослідів відгодівлі свиней. Міністерство погодилося виділити 300 руб протягом трьох років для виконання такої програми досліджень [2].

Після 1891 року дослідження з проблем свинарства, і особливо годівлі продовжувалися співробітниками дослідного поля. При другій спробі у 1902 році підвищити його статус до дослідної станції 2-го розряду поряд із сімома основними науковими завданнями рослинницького профілю, Полтавське товариство сільського господарства запланувало і восьме: «Досліди годівлі сільськогосподарських тварин» [2].

У 1905 році після завершення першого циклу польових дослідів, було оновлено їхню програму із семи позицій. До цієї кількості додалося ще сім. Серед них другим пунктом було заплановано вивчати перевагу різних культивованих на дослідному полі кормових рослин та проводити їх аналізи (бур'ян, гарбуз, різні трави) [3].

На нашу думку, С.Ф. Третякова потрібно віднести до найбільш послідовних пропагандистів культивування люцерни як у Росії взагалі, так і в Україні зокрема. Він цілеспрямовано продовжував роботу, розпочату своїми попередниками з цього питання і, у першу чергу, В.М. Дьякова.

Сергій Федорович один із перших серед дослідників Чорноземної Росії експериментально з'ясував причини низької врожайності люцерни. Усе це сприяло тому, що згодом Полтавська сільськогосподарська дослідна станція стала головним центром колишнього СРСР із культивування, селекції та насінництва цієї важливої культури. Саме тут були створені окремі з її сортів серед яких шедевр світового рівня - Полтавська Зайкевича. Цей сорт і понині висівають, він районований у багатьох державах СНД, що залишається безпрецедентним випадком в історії світової селекції багаторічних кормових культур. Перу С.Ф. Третякова належать такі статті як «К вопросу о составе некоторых кормовых средств», «Люцерна как корм», «Данные к борьбе с нестатком кормов в хозяйствах Полтавской губернии» [4].

Аналізуючи результати діяльності Полтавського дослідного поля за 1884-1909 рр. С.Ф. Третяков і К.Л. Вербецький дали чіткі відповіді на питання поставлені програмою досліджень, про що переконливо свідчать зроблені ними тринадцять висновків по багаторічних травах і шість по однорічних.

Зважаючи на виключну важливість кормової бази у розвитку тваринницької галузі, аналізуючи матеріали III-ї агрономічної наради при Полтавському сільськогосподарському товаристві у 1930 р., з питань поліпшення тваринництва у Полтавській губернії, встановлено, що С.Ф. Третяков, крім багаторічних і однорічних трав, організував ряд дослідів із різними кормовими культурами, а зокрема кормовим буряком, картоплею, кукурудзою, морквою, гарбузами.

Ще в перші роки заснування дослідного поля вели також досліди з червоною конюшиною, яка давала високі врожаї сіна [5]. Досліджувалися однорічні трави - вика з вівсом, вика з ячменем, чина з вівсом, сорго, шпегельом, могарой, кукурудза [6].

Полтавська дослідна станція раніше від інших почала приділяти увагу

посівам спеціально на зелений корм. Саме при переході на стійлове утримання тварин необхідно було організувати висів кормових культур так, щоб протягом весни й літа тварини мали зелений корм.

Перший зелений корм одержували з озимого посіву вики з вівсом і від посіву кукурудзи і сорго.

У 1912 році за ініціативи С.Ф. Третякова на дослідній станції було створено відділ тваринництва. Для розробки програми досліджень керівництво - запросило агронома К.М. Зубрилова. У розробленій програмі основну увагу приділяли свинарству, як найбільш розвиненій галузі тваринництва.

Велику дослідну роботу на станції проводив О.П. Бондаренко (1884-1937), який протягом 14 років з 1913 по 1928 - очолював відділ тваринництва. Саме це на нашу думку, свідчить про вміння організаторську діяльність С.Ф. Третякова. Адже саме О.П. Бондаренко вперше в Україні започаткував науковий підхід у питаннях годівлі, вирощування молодняку, технології беконної відгодівлі свиней. Він очолював колектив по створенню першої в Україні Миргородської породи свиней сального напрямку продуктивності. Завдячуючи О.П. Бондаренку, у 1928 році організовується спочатку перша в країні Полтавська спеціалізована зоотехнічна станція, на базі якої у 1930 році створено широковідомий у світі - перший в країні Всесоюзний науково-дослідний інститут свинарства, який сьогодні носить ім'я О.В. Квасницького [7].

З ім'ям О.В. Квасницького пов'язано відкриття світового рівня, що суттєво вплинуло на розвиток біологічної науки у XX ст., а саме відкриття для потреб тваринництва методу трансплантації ембріонів [8].

Багато уваги на дослідній станції приділяли галузі вівчарства.

Таким чином, дослідження у галузі тваринництва на станції були зосереджені на таких сільськогосподарських тваринах, як свині та вівці, зокрема на питаннях їх годівлі. Вони стосувалися того, як перш за все вигодувати тварину на власних кормах селянського господарства. Кормовиробництво було одним із головних напрямів досліджень станції. Саме тому в жовтні 1930 р. на її базі було створено Українську науково-дослідну станцію кормових рослин, яка в 1931 році була перетворена в Український науково-дослідний інститут кормів, а згодом - в Українську філію Всесоюзного НДІ кормів ім. В.Г. Вільямса. Кормовиробництво становить також чималий відсоток у діяльності нинішнього наукового закладу. І в цьому проявилася Далекоглядність і наукове передбачення С.Ф. Третякова [9].

Література

1. Соколовский Ю.Ю. Результаты главнейших опытов на Полтавском опытном поле / Ю.Ю. Соколовский // Хуторянин. - 1901.-№3. С. 98-101.
2. Краткий исторический очерк Полтавского опытного поля за 25 лет (1884-1909) / сост. С.Ф. Третяков: Полтав. о-во сел. хоз-ва. - Полтава, 1912. - С. 15-16.
3. Главные результаты опытов с многолетними травами на Полтавском опытном поле (1888-1900 гг.) / С.Ф. Третяков // Хуторянин. -1901. - № 12. - С.